

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501

Ügyszám: FRPS/515/2011/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

365/2011. (XII. 7.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2011. augusztus 30-án előterjesztett panaszja alapján indult eljárásban a 2011. december 7-én megtartott zárt ülésén hozott állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2011. augusztus 30-án a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányságon mondta jegyzőkönyvbe a vele szemben 2011. augusztus 28-án foganatosított rendőri intézkedéssel szembeni panaszát. A panaszos a jegyzőkönyv felvételekor úgy nyilatkozott, hogy panaszának kivizsgálását a Testülettől várja, ezért a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatának vezetője a panaszt felterjesztette az Országos Rendőr-főkapitányság Ellenőrzési Szolgálatához a Testületnek történő továbbítás céljából.

I.

1) A panaszos előadta, hogy 2011. augusztus 28-án kerékpárral haladt az Ú. városbeli Sz. úton, a V. utca irányába, amikor egy szolgálati gépjármű elhaladt mellette, és úgy 100 métert követően megállt. A járműből két egyenruhás rendőr szállt ki, és amikor a panaszos odaért, megállították. A rendőrök egyike kérte a panaszostól személyi igazolványát, azonban az akkor éppen nem volt nála, ezért nem tudta átadni a rendőröknek. A panaszos megjegyzi, hogy más iratot, amellyel magát igazolhatta volna, nem kértek tőle, pedig a vezetői engedélye nála volt.

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

A panaszos úgy írja le a helyzetet, hogy az események gyors lejátszódása miatt nem is lett volna lehetősége vezetői engedélyét odaadni a rendőröknek, ugyanakkor megismétli, hogy ezt tőle nem is kérték. Mivel az egyik rendőrt a panaszos korábban ismerte, meglehetősen feszült idegállapotba került, és valami olyasmit kérdezett a rendőröktől, hogy úgy gondolják, hogy „amiatt, hogy rajtuk van a rendőr ruha, mindent megtehetnek?”. A panaszos elmondta: lehetséges, hogy vitakoztak, és talán tegeződni is kezdtek, majd a rendőrök egyszer csak nekiugrottak, a kerítésnek lökték, kezeit hátrabilincseltek, beültették a rendőrautóba, kerékpárját pedig betették az italdiszkontba, és a panaszost bevitték a rendőrorsre. Az előállítás okát a panaszossal nem közölték. A panaszos elmondta, hogy ellenállást nem tanúsított, és egyébként 70 kg testsúlyú rokkantnyugdíjas, tehát a rendőrök egyértelmű fizikai erőfölényben voltak. A panaszost az Újfehértó Rendőrség egyik földszinti irodájába vitték, és ugyanaz a két rendőr, aki igazoltatta, ruházatából kipakoltatta vele személyes tárgyait, amelyről jegyzőkönyv készült. A panaszos elmondja, hogy a jegyzőkönyvből látható, hogy vezetői engedélyét is megtalálták. Közben a rendőrök beszélgettek, és azt mondták, hogy a panaszost „addig nem hagyják békén, amíg közbotrány okozásáért be nem viszik, és el nem verik, mert ilyen szemetek miatt áll így a társadalom”. A panaszost végig tegezték, és több alkalommal is megkérdezték, hogy mit képzelsz magáról. Végül a rendőrök megkérdezték a panaszos nevét és személyes adatait, majd az egyik rendőr nagyságrendileg 30 percen keresztül írt valamit. Ezen idő alatt a panaszos egy széken ült, és várt. Később, amikor a letéti jegyzőkönyvet alá kellett írnia, a bilincset levették, és a panaszos ekkor kérte, hogy javítsák ki az igazolást, mert panaszt kíván tenni az intézkedés miatt. 30-40 perc múlva, a panaszost elengedték, aki ekkor elment az orvosi ügyeletre láteléletet vetetni, mert a bilincs sérülést okozott a csuklóján.

Ezen kívül, a panaszos még beszámol róla, hogy az egyik rendőrrel tavasszal már volt alkalma megismerkedni, mert akkor kerékpárjával lámpa nélkül közlekedett, amely miatt feljelentették. Az egyik rendőr tehát őt látásból mindenképpen ismerte, és az igazoltatása alkalmával akár meg is kérdezhetné volna tőle a nevét – azonban a panaszos szerint erre azért nem került sor, mert mindenképpen elő akarták állítani. A panaszos személyazonosságának igazolását nem tagadta meg, csak nem volt nála az az igazolvány, amelyet kértek tőle. A panaszos szerint a lakosság elégedetlen az őrs rendőreinek munkájával és viselkedésével, mert mindenkit büntetnek, és zaklatják a kerékpárosokat, valamint az embereket.

2) A panaszos a rendőrség rendelkezésére bocsátotta az Ú. városbeli Központi Orvosi Ügyelet által kiállított háziorvosi kórlapját, amely tanúsítja, hogy csuklóján enyhe körkörös hyperaemiás bőrelváltozás volt látható. Ezekon túl, a panaszos irataihoz csatolta a rendőrségi előállítás időtartamáról szóló igazolást, az előállítás körülményeivel kapcsolatos nyilatkozatát, valamint a letéti tárgyról szóló jegyzőkönyvet, amely iratokat a rendőrség is eljuttatott a Testület részére, ezért a Testület ezen dokumentumokat jelen állásfoglalás II. részében ismerteti.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A Nyíregyházi Rendőrkapitányság kapitányságvezetője a Testület megkeresésére megküldte az ügyben keletkezett iratanyagot, amely dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

a) Az előállítás végrehajtásáról, illetőleg a kényszerítő eszköz alkalmazásáról 2011. augusztus 28-án jelentés készült, amelyből megállapítható, hogy a panaszost reggel 7 órakor a

Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 29. § (1) bekezdése alapján igazoltatták, majd a 31. § (1) bekezdésének megfelelően átvizsgálták, és a 33. § (2) bekezdésének a) pontja alapján, az igazolás megtagadása miatt előállították.

A panaszossal szemben az Rtv. 47. §-a szerinti testi kényszeret, valamint az Rtv. 48. §-ának d) pontja értelmében, az ellenszegülés megtörése érdekében bilincset alkalmaztak. A panaszost a kényszerítő eszközök alkalmazására figyelmeztették. A bilincset 7 órától 7 óra 18 percig alkalmazták vele szemben az intézkedés foganatosításakor hatályos Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007 (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 60. § (4) bekezdésének b) pontja szerint, a kezek előre ill. hátra bilincselésével. A jelentés szerint a rendőri intézkedés során sérülés, valamint anyagi kár nem keletkezett.

A jelentés tartalmazza az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírását. Ezen leírás szerint a panaszost, aki kerékpárral közlekedett, intézkedés alá vonták. A panaszost az intézkedő r. törzsőrmester igazolásra szólította fel, mire a panaszos flegmán, tegezve közölte, hogy nincs nála személyi igazolvány, mert azt amúgy sem köteles magánál tartani. Ezt követően a panaszost ismételten felszólították, hogy igazolja magát, azonban arra továbbra sem volt hajlandó. A r. törzsőrmester közölte a panaszossal, hogy vele szemben bilincset fog alkalmazni, majd az Újfehértó Rendőrsre elő fogja állítani. A panaszos a jogszerű rendőri intézkedésnek ekkor ellenszegült, ezért vele szemben a r. törzsőrmester az ellenszegülés megtörése érdekében testi kényszeret és bilincset alkalmazott. A bilincselést követően a panaszost előállította, és mivel a kerékpár lelakatolására nem volt lehetőség, ezért megőrzésének érdekében a r. törzsőrmester az intézkedés helyszínével szemközti ingatlanon helyezte el. A panaszost 7 óra 40 perckor bocsátották el a rendőrségről, az előállítás okának megszűnte miatt, és vele szemben az általa elkövetett cselekmény miatt szabálysértési feljelentést tettek.

b) 2011. augusztus 28-án kelt jelentésében az intézkedést foganatosító r. törzsőrmester előadja, hogy a kerékpározó panaszost megállásra intette, közben a napszaknak megfelelően köszöntötte. A panaszos a megállításra történő felszólításnak eleget tett, majd a rendőr köszöntését a „Mit akarsz már megint tőlem?” kérdéssel viszonzta.

Ezt követően a r. törzsőrmester a panaszossal közölte nevét és jelvéyszámát, majd felszólította, hogy személyi igazolványát és lakcímkártyáját ellenőrzés céljából adja át, mire a panaszos flegmán közölte, hogy nincs nála személyi igazolvány, mert azt amúgy sem köteles magánál tartani. A társalgás következő fordulataként, a panaszos közölte, hogy „húzzál már el a francba kis köcsög, mit gondolsz magadról! Ki vagy te? Mit dumálsz nekem te takony?”.

Ezt követően a r. törzsőrmester újból, immár erélyesebben felszólította a panaszost, hogy igazolja magát, azonban ezen kérésének a panaszos továbbra sem tett eleget, csak szitkozódott, valamint a rendőrséget, a r. törzsőrmestert és r. zászlós társát pocskondiázta. A r. törzsőrmester felvilágosította a panaszost, hogy felszólítására köteles a nála lévő, bármilyen személyazonosításra alkalmas, fényképes okmányt átadni, azonban a panaszos ezt nem volt képes megérteni. A panaszos adatait vezetői engedélyéből sikerült végül megállapítani, majd az azonosítás megtörténte után szabadon bocsátották.

c) Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint az előállítás 2011. augusztus 28-án reggel 7 órától 7 óra 40 percig tartott, és a panaszos már ekkor jelezte, hogy előállításával és a

rendőri intézkedés módjával szemben panasszal kíván élni. Az előállítás körülményeiről szóló, 2011. augusztus 28-án kelt nyilatkozatában a panaszos szintén jelezte, hogy a vele szemben alkalmazott szabadságot korlátozó intézkedéssel, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazásával kapcsolatban panaszjogát gyakorolni fogja. A letéti tárgyról kiállított jegyzőkönyv tartalmazza, hogy a panaszostól egyéb személyes tárgyai mellett vezetői engedélyét is átvették a rendőrkapitányság munkatársai.

d) A 2011. augusztus 28-án kelt parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint, a rendőri intézkedés, valamint a kényszerítő eszköz alkalmazása jogszerű és szakszerű volt, és az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdésében rögzített arányosság követelményének megfelelt.

e) Az intézkedés napján, személyazonosság igazolásával kapcsolatos kötelességek megszegése címén a panaszossal szemben az intézkedő r. törzsőrmester szabálysértési feljelentéssel élt az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet 27. §-ának (1) bekezdése alapján.

A feljelentésből a fentiekén túlmenően annyi új információ derült ki, hogy a panaszos, az Újfehértói Rendőrőrsre belépve közölte, hogy az intézkedő r. törzsőrmester őt jogtalanul tartja fogva, mert vezetői engedélye nála van, és azt nem kérte tőle. A r. törzsőrmester jelezte a panaszosnak: két alkalommal szólította fel, hogy „igazolja magát”, amely felszólításra köteles lett volna a nála lévő, bármilyen személyazonosításra alkalmas, fényképes okmányt átadni.

A r. törzsőrmester feljelentésének végén kérte az eljáró hatóságot, hogy a panaszossal szemben, az általa a jogszerű rendőri intézkedés folyamán tanúsított viselkedése figyelembe vételével a legmagasabb bírság kiszabására kerüljön sor.

f) A kapitányságvezető az iratokhoz csatolta a panaszossal szemben korábban, 2011. június 15-én megtett szabálysértési feljelentést. A feljelentés napján történt események nagy hasonlóságot mutatnak jelen panaszügy tárgyával. A panaszos ugyanabban az utcában, ahol a panasz tárgyát képező esemény történt, szintén kerékpárral közeledett, és ugyanazon r. törzsőrmester intette megállásra, aki 2011. augusztus 28-án vele szemben az intézkedéseket fogadtatott. A panaszost a r. törzsőrmester igazolásra szólította fel, majd a panaszos közölte, hogy személyi igazolványa nincs nála, mert azt otthon tárolja. Ezt követően a r. törzsőrmester vele szemben Lion típusú alkoholszondát alkalmazott, amelyet a panaszos többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó megfűjni. Ekkor a r. törzsőrmester kilátásba helyezte a vérvételre való előállítást, mire a panaszos obszcén szavak kíséretében mégis alávetette magát a vizsgálatnak. Az alkoholszonda nem jelzett ittasságot.

Ezt követően a r. törzsőrmester leellenőrizte a kerékpárt, és megállapította, hogy az nincs felszerelve a 6/1990. (IV. 12.) KÖHÉM rendelet 116. § (1) bekezdésében előírt csengővel, első fehér vagy kadmiumsárga fényt kibocsátó világítótesttel, hátsó piros fényt kibocsátó világítótesttel és fényvisszaverővel, valamint borostyánsárga küllőprizmával. A panaszossal a r. törzsőrmester közölte a szabálysértés tényét, majd részére, az intézkedés során tanúsított magatartását mérlegelve, felajánlott egy 20000 Ft-os helyszíni bírságot, amelynek lehetőségét a panaszos egy meglehetősen obszcén szófordulattal hátrította el – a feljelentés megtételére ennek következményeként került sor, szintén oly módon, hogy a r. törzsőrmester kifejezte abbéli kívánságát, hogy a lehetséges legnagyobb bírság kiszabására kerüljön sor a panaszossal szemben.

g) 2011. november 9-én kelt levelében a Nyíregyházi Rendőrkapitányság vezetője választ adott a Testület által kiküldött megkeresés azon részleteire, amelyekről az általa megküldött dokumentumok nem nyújtanak kellő felvilágosítást. A kapitányságvezető kifejti, hogy miután a panaszos közölte, hogy nem tartotta magánál a személyi igazolványát, ismételt felszólították igazolásra, azonban a jelentésből az nem derül ki, hogy külön kérték-e vezetői engedélyét. A panaszos a rendőrség épületében közölte, hogy azt külön nem kérték tőle. Azt követően, hogy a panaszos vezetői engedélyét átadta, abból az intézkedő rendőrök a panaszos adatait megállapították, majd a panaszost szabadon bocsátották.

III.

A fentiek alapján, a panaszos sérelmezte, hogy igazoltatása alatt a rendőrök a kerítésnek lökték, kezeit hátrabilincseltek, majd annak ellenére állították elő, hogy vezetői engedélye, amellyel személyazonosságát igazolni tudta volna végig a zsebében volt. A panaszos nehezményezi, hogy kezeit hátrabilincseltek, melynek következtében csuklóin sérülések keletkeztek, valamint panaszt emelt a vele szemben intézkedő rendőrök hangneme miatt.

A Testület a panasz kivizsgálása során megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény 54. § (1) bekezdésében rögzített emberi méltósághoz való alapvető jogát, az 55. § (1) bekezdésében meghatározott személyi szabadsághoz való jogát, 59. §-ában rögzített személyes adatok védelméhez, valamint a 2. § (1) bekezdéséből levezetett tisztességes eljáráshoz való jogát.

1) A Testület a panaszos igazoltatásával kapcsolatban az alábbi megállapításokat teszi.

Az Rtv. 29. § (1) bekezdése szerint a rendőr, feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.

A fenti jogszabályi rendelkezésből kitűnik, hogy a rendőr, amennyiben közlekedésrendészeti ellenőrzést folytat, mindennemű egyéb indok nélkül is jogosult igazoltatni a közúti közlekedés résztvevőit.

A közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 3. §-ának b) pontja szerint, aki a közúti közlekedésben részt vesz, köteles a forgalom irányítására, ellenőrzésére jogosultak utasításainak eleget tenni. Ez az általános rendelkezés a közúti közlekedés valamennyi résztvevőjére vonatkozik, gyalogosokra és járművekre egyaránt.

A panaszos az intézkedés kezdetekor kerékpárral haladt az Ú. városbeli Sz. úton, amikor a szolgálati gépjárműből kiszálló két rendőr megállásra intette. Noha a panaszos magatartásával különösebb okot nem szolgáltatott arra, hogy megállítsák, a jogszabályi rendelkezések értelmében erre nem is volt szükség. Tekintettel arra, hogy a panaszost közlekedésrendészeti ellenőrzés során igazoltatták, az intézkedés jogalapjának megléte kétséget kizárólag megállapítható.

Az Rtv. 29. §-ának (2) bekezdése kimondja, hogy az igazoltatott köteles személyazonosító adatait hitelt érdemlően igazolni. A személyazonosságot – a személyazonosító igazolványon túl – minden olyan hatósági igazolvány igazolja, amely tartalmazza a személyazonosításhoz szükséges adatokat. Az igazoltatott kizárólag ezen okmányok egyikének bemutatására kötelezhető.

A panaszos, valamint a rendőrség állításai között, abban a tekintetben, hogy az igazoltatást végző r. törzsőrmester pontosan mit kért a panaszostól, ellentmondás húzódik.

A panaszos szerint a rendőrök személyi igazolványát kérték, azonban azt nem tudta átadni, mivel akkor éppen nem tartotta magánál. A panaszos határozottan állítja, hogy más iratot, amely alkalmas lett volna arra, hogy igazolja magát, nem kérték tőle, pedig vezetői engedélye mindvégig nála volt. Úgy írja le a történetet, hogy „az események gyors lejátszódása miatt” lehetősége sem lett volna vezetői engedélyét odaadni a rendőröknek, ugyanakkor ahhoz is ragaszkodik, hogy tőle személyi igazolványán kívül egyéb igazolványt nem kérték.

Az intézkedést foganatosító r. törzsőrmester jelentéséből a panaszos elmondásához képest az derül ki, hogy a r. törzsőrmester csak első alkalommal kérte kifejezetten a személyi igazolványt ellenőrzésre, azonban mikor a panaszos közölte, hogy nincs nála, a r. törzsőrmester felvilágosította, hogy a nála lévő, bármilyen személyazonosításra alkalmas, fényképes okmány átadását várja tőle. A r. törzsőrmester szerint mindezt a panaszos „nem volt képes megérteni”.

Az igazoltatás jogalapja tekintetében a Testület megállapítja, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz, illetve személyes adataihoz fűződő alapvető joga nem szenvedett sérelmet, mivel a rendőr a jogszabályi rendelkezések értelmében kétségtelenül jogosult volt a kerékpárral közlekedő panaszos igazoltatására. Abban a tekintetben ugyanakkor, hogy az igazoltatás menete megfelelt-e a jogszabályi rendelkezéseknek, az igazoltatást végző r. törzsőrmester, valamint a panaszos elmondása olyan mértékig mond ellent egymásnak, amely ellentmondás egyéb bizonyítékok hiányában megnyugtatóan fel nem oldható, így ezzel összefüggésben a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelme nem volt megállapítható.

2) Az igazoltatást követően, a panaszossal szemben alkalmazott testi kényszer, valamint bilincs alkalmazásának jogszerűségét vonta vizsgálat alá.

Az Rtv. 47. §-a szerint a rendőr – intézkedése során – az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre, vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat.

A bilincs alkalmazásának eseteit az Rtv. 48. §-a sorolja fel, amely szerint a rendőr a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására vagy ellenszegülésének megtörésére bilincset alkalmazhat. A bilincselés szabályait az intézkedés foganatosításakor hatályban volt Szolgálati Szabályzat 60. §-a részletezi. Annak (1) bekezdése példálózó jelleggel felsorolja a bilincs alkalmazásának esetköreit: bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt, aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető, vagy aki az intézkedő rendőrt, annak

segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja, akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg, aki önkárosító magatartást tanúsít, vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget. A Szolgálati Szabályzat 60. §-ának (6) bekezdés a) pontjának első fordulata szerint továbbá a bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor.

A panaszos előadása szerint a rendőrök nekiugrottak, a kerítésnek lökték, kezeit hátrabilincseltek és így ültették be a rendőrautóba. A panaszos határozottan állítja, hogy ellenállást nem tanúsított, és megjegyezte, hogy rokkantnyugdíjas, vele szemben a rendőrök mindenképpen fizikai erőfölényben voltak. A panaszos az intézkedés napján az Ű. városban található Központi Orvosi Ügyeletre ment látlelet vétele céljából. A rövid idővel az intézkedést követően, reggel 8 óra 13 perckor kiállított háziorvosi kórlapon látható, hogy mindkét oldalon, csuklóin enyhe körkörös hyperaemiás bőrelváltozás volt látható.

A kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentésből kiderül, hogy a panaszos ellenszegülése okán alkalmaztak vele szemben testi kényszert az Rtv. 47. §-a alapján, illetve bilincset az Rtv. 48. §-ának d) pontja értelmében. A jelentés szerint a bilincset 7 órától 7 óra 18 percig használták a Szolgálati Szabályzat 60. § (4) bekezdésének b) pontja szerint, a kezek előre illetve hátra bilincselésével.

Az esemény leírásánál a Testület az események alábbi, némileg meglepő sorrendjére lett figyelmes. A jelentés szerint, a panaszos először igazolásra szólították fel, amire ő flegmán közölte, hogy személyi igazolványa nincs nála, de amúgy sem lenne köteles magánál tartani. Ezt követően ismételt felszólították személyazonosságának igazolására, de arra továbbra sem volt hajlandó. A jelentés szerint a r. törzsőrmester ekkor közölte a panaszossal, hogy vele szemben bilincset fog alkalmazni. A jelentésben ellenszegülésről eddig a pontig szó egyáltalán nem esik, a szövegből az tűnik ki, hogy a panaszos pontosan akkor kezdett ellenszegülni, miután őt a kényszerítő eszköz alkalmazására figyelmeztették.

A Testület a rendőrségnek küldött megkereséséhez csatolta a panaszbeadványt, és mikor a testi kényszer alkalmazására vonatkozó kérdését feltette, külön is felhívta rá a rendőrség figyelmét, hogy a panaszos előadása szerint az intézkedő rendőrök nekiugrottak és a kerítésnek lökték. A válaszként megküldött dokumentumok a panaszos állításainak semmiféle cáfolatát nem adják. A testi kényszer alkalmazását a jelentések megerősítik, az iratokban nem lelhető fel annak nyoma, hogy a rendőrség tagadná, hogy a panaszost a kerítésnek lökték. A jelentések ellenszegülésre utalnak, és leírják, hogy a panaszos végig „flegma” stílusban a rendőröket sértegette, azonban arról, hogy a panaszos ellenszegülése nem verbális, hanem fizikai síkon, aktív magatartásban is megnyilvánult volna, a jelentések hallgatnak. Az ellenszegülés, mint indok, többször is visszatér az iratokban, azonban annak bővebb kifejtése, hogy ez az ellenszegülés pontosan miben nyilvánult meg, a Testület kifejezett kérése ellenére is elmaradt.

Összefoglalva a fentieket: a panaszos állítja, hogy ellenállást nem tanúsított, a rendőrök mégis a kerítésnek lökték, és megbilincseltek. A rendőrségi iratok szerint a panaszost azelőtt figyelmeztették a bilincs alkalmazásának lehetőségére, mielőtt még bármiféle olyan magatartást tanúsított volna, amely a bilincs használatát megalapozhatná. Ezt követően a

panaszos „ellenszegült”, azonban arról, hogy ez a magatartása miben nyilvánult meg, a jelentések nem szólnak.

Az Rtv. 47. §-a szerint a testi kényszer alkalmazásának előfeltétele a panaszos ellenszegülése lett volna. Annak fényében, hogy a rendőrség ezen ellenszegülés mibenlétéről nem adott felvilágosítást, a Testületben az a határozott benyomás alakult ki, hogy az intézkedő r. törzsőrmeister a panaszos verbális durvaságait tekintette ellenszegülésnek, amely kétséget kizárólag nem olyan magatartás, amely alkalmas arra, hogy a rendőri intézkedés sikerességét meghiúsítsa.

A Szolgálati Szabályzat már idézett rendelkezése szerint, bilincs különösen azzal szemben alkalmazható, akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg.

A Testületben az ellenszegülést illetően az az álláspont alakult ki, hogy a rendőri jelentések a panaszos állításait nem cáfolják, illetve igen következetlenül cáfolják. Töretlen gyakorlata szerint, amennyiben a panaszos állításaival szemben értékelhető egyéb verzió nem áll, a Testület a panaszos elmondását fogadja el valósnak – a panaszos állítása szerint pedig, ő ellenszegülést egyáltalán nem tanúsított. Ebből kifolyólag a Testület megállapítja, hogy a testi kényszer alkalmazásának jogalapja hiányzott, amellyel a rendőrség a panaszos emberi méltóságának, valamint személyes szabadságának súlyos fokú sérelmét valósította meg. Tekintettel arra, hogy a Testület elfogadta a panaszos arra vonatkozó állítását, hogy az intézkedés során ellenszegülést nem tanúsított, a bilincselés tekintetében szintén megállapítja az alkalmazás jogalapjának hiányát, és kimondja, hogy a rendőrség a panaszos emberi méltóságának, valamint személyes szabadságának súlyos fokú sérelmét idézte elő.

3) A panaszos előállításával kapcsolatban a Testület az alábbi következtetésekre jutott.

A panaszos előadta, hogy megbilincselését követően beültették a rendőrautóba, majd az Újfehértó Rendőrőrs egyik földszinti irodájába vitték, és ugyanaz a két rendőr, aki igazoltatta, ruházatából kipakoltatta vele személyes tárgyait. A jegyzőkönyvből látható, hogy a panaszos vezetői engedélyét mindvégig magánál tartotta. A rendőri iratokból a fentiekkel egybehangzóan szintén kiderül, hogy miután a panaszos magát igazolni nem tudta, a rendőrségre előállították.

Az Rtv. 33. § (2) bekezdésének a) pontja úgy rendelkezik, hogy a rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, aki felszólítására nem tudja magát hitelt érdemlően igazolni, vagy az igazolást megtagadja. Az Rtv. 29. § (4) bekezdésének értelmében a személyazonosság megállapításának sikertelensége esetén az igazoltatott előállítható.

A fenti szakaszok lehetőséget biztosítanak a rendőrség számára, hogy az igazoltatottat, akinek személyazonossága sikertelen marad, előállítsa. A panaszos személyi igazolványát nem tartotta magánál, vezetői engedélyének otlletére pedig tisztázatlan okok miatt nem derült fény, tehát az igazoltatásról megállapítható, hogy sikertelen volt.

Ebből következően, a Testület úgy találta, hogy az előállítás nem volt jogalap nélkül való, a rendőrség az Rtv.-ben rögzített felhatalmazással élve szállította be a panaszost a

rendőrsre, így ezzel összefüggésben a panaszos személyes szabadsághoz való joga nem sérült.

A Testület az alábbiakban azt vizsgálja, hogy az előállítás arányos intézkedésnek volt-e tekinthető a panaszos személyazonosságának megállapítása érdekében.

Az Rtv. 15. § (1) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. A (2) bekezdés kimondja, hogy több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az Rtv. 29. § (4) bekezdése felhatalmazza a rendőrt, hogy az igazoltatás sikertelensége esetén az igazoltatottat előállítsa, azonban ez nem egy kényszerítő erejű, kógens rendelkezés, hanem lehetőség, amelyből az Rtv. arányossági klauzulájával egybevetve az következik, hogy a rendőrség akkor élhet vele, amennyiben ez a legkisebb korlátozással járó, de még alkalmas intézkedés.

Az Rtv. 29. § (6) bekezdése az előállításon túl egy másik lehetőséget is biztosít a rendőr számára az igazoltatás sikerének biztosítására. Ennek alapján a rendőr az igazoltatott ruházatát, járművét átvizsgálhatja, ha azt többek között, a személyazonosság megállapítása szükségessé teszi.

Annak fényében, hogy vezetői engedélye végig a panaszos zsebében volt, utólag egyértelmű: a panaszos ruházatának átvizsgálásával az előállítás elkerülhető lett volna. Kérdéses azonban, mennyiben várható el a rendőrségtől, hogy előre, mintegy a jövőbe látva számítson erre a lehetőségre. Annak indokát, hogy a panaszos vezetői engedélye miért nem került elő a zsebéből, a Testület nem tudta feltárni. Amennyiben a panaszos állításából kiindulva, feltételezzük, hogy a rendőr személyi igazolványt kért tőle, még ha a panaszos nincs is tisztában azzal, milyen dokumentumok alkalmasak személyazonosságának igazolására, nem tűnik logikusnak, hogy meg sem próbálta bemutatni a nála lévő másik igazolványt.

A panaszos előállítását a rendőrök az Rtv. 29. § (5) bekezdésének megfelelően fogadták: az előállítás 7 órától 7 óra 40 percig tartott, tehát a személyazonosság megállapításához szükséges időn túl a panaszos személyes szabadságát nem korlátozták.

Ennek okán a Testület úgy találta, hogy az előállítás a panaszos személyes szabadsághoz való jogát a szükséges mértéken túl nem korlátozta, így a panaszos alapjoga nem szenvedett sérelmet.

4) A panaszos beadványában kifejti, hogy a rendőrök előállítása során őt végig tegezték, több alkalommal is megkérdezték, hogy mit képzel magáról, és azt mondták neki, hogy addig nem hagyják békén, amíg közbotrány okozásáért be nem viszik, és el nem verik, mert ilyen szemetek miatt áll így a társadalom”.

Az Rtv. 2. § (1) bekezdésének második mondata szerint a rendőrség tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait. A rendőri hivatást választóktól, főleg

az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerül – más állampolgárokénál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelem és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezeten belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel összhangban ugyanis az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.

A rendőrségi iratokból a panaszos állításaival szemben az látszik, hogy kifejezetten a panaszos sértegette a rendőröket, és ő volt az aki végig tegeződött – a járőrök a panaszost egyáltalán nem tegezték le, és hangnemek mindvégig higgadt maradt.

Tekintettel arra, hogy a Testületnek nem állt rendelkezésére további bizonyíték, amely a fenti ellentmondást bármelyik fél javára feloldhatta volna, a Testület úgy foglalt állást, hogy a panaszos emberi méltóságának sérelme nem megállapítható.

IV.

A Testület állásfoglalása szerint az ügyben az igazoltatás jogalapja tekintetében a panaszos tisztességes eljáráshoz, valamint személyes adatainak védelméhez fűződő alapvető joga nem szenvedett sérelmet, illetve a sérelem nem volt megállapítható. A Testület megállapította, hogy a panaszos emberi méltósága, valamint személyes szabadsága súlyos fokú sérelmet szenvedett a testi kényszer, illetve bilincs jogalap nélküli alkalmazásának következtében. Az előállítással összefüggésben a panaszos személyes szabadsága nem sérült, emberi méltóságának sérelme pedig nem volt megállapítható, ezért az a Testület az Rtv. 93. §-ának (6) bekezdése szerint a rendelkező részben foglaltak szerint döntött és állásfoglalását megküldi az Országos Rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2011. december 7.

Dr. Juhász Imre
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
előadó testületi tag

Dr. Kádár András Kristóf
testületi tag